

Sygn. akt III UK 302/18

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania T. F.

od decyzji Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie [...] w S.

o ustalenie stopnia niepełnosprawności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 13 czerwca 2019 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 31 stycznia 2018 r., sygn. akt VI Ua [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z 31 stycznia 2018 r. oddalił apelację skarżącego T. F. od wyroku Sądu Rejonowego w S. z 6 lipca 2016 r., który oddalił jego odwołanie od orzeczenia z 30 sierpnia 2012 r. Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie [...] w S., niezaliczającym skarżącego do osób niepełnosprawnych.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 4a ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 1 i 2 rozporządzenia z 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności osoby w wieku do 16 roku życia poprzez błędną wykładnię i niezastosowanie prowadzące do przyjęcia, że skarżący po

ukończeniu 16 roku życia nie spełnia kryteriów niezbędnych do uznania go za osobę niepełnosprawną, w sytuacji w której do 30 sierpnia 2012 r. był uznawany za osobę niepełnosprawną bez konieczności stałej bądź długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podano, że:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, wymagające rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, a mianowicie czy w świetle brzmienia art. 4 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także przepisów § 1 i 2 rozporządzenia z 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności osoby w wieku do 16 roku życia, w sytuacji w której uprawniony był uznawany za osobę niepełnosprawną bez konieczności stałej bądź długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji i nie nastąpiła poprawa jego stanu zdrowia, możliwym jest uznanie, że z chwilą ukończenia 16 roku życia nie spełnia kryteriów do uznania go za osobę niepełnosprawną;
- 2) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnych podstaw przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Wobec treści wniosku należy przyjąć, że skarżący odwołuje się w pierwszej kolejności do podstaw przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Są to jednak odrębne podstawy przedsądu i dlatego nie mogą być ujmowane jednocześnie (w koniunkcji). Inny jest przedmiot ich zainteresowania, gdyż ustawodawca wyraźnie te podstawy rozróżnia. To co stanowi istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) nie stanowi jednocześnie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie jest konieczne wyjaśnienie w tym miejscu różnicy między tymi

podstawami przedsądu, gdyż wystarczy stwierdzić, że skarżący we wniosku nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego (które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) ani kwalifikowanej potrzeby wykładni przepisów (w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Obie podstawy nie spełniają się z następujących względów: nie można stwierdzić, aby poprawnie sformułowano istotne zagadnienie prawne, gdyż przedstawiona kwestia nie wykracza poza potrzebę zwykłej wykładni prawa, której można wymagać od jurysty. Istotne zagadnienie prawne nie może być ponadto redukowane do oceny stosowania prawa w indywidualnej sprawie skarżącego. Natomiast druga podstawa przedsądu, czyli z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., nie występuje we wniosku, gdyż skarżący nie wskazuje i nie wykazuje poważnych wątpliwości w wykładni przepisów lub rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Uprawnione jest stwierdzenie, że skarżący we wniosku próbuje podważyć prawidłowość wykładni i stosowania prawa w jego sprawie. Odpowiadać to może podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak nie może być identyfikowany z istotnym zagadnieniem prawnym. Ponadto, gdy występuje istotny problem prawny, to jednocześnie nie może być uzasadnieniem dla oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (wówczas podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wykluczają się). Jednak również w przypadku podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie ocenia się podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), albowiem stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania. Podstawa taka wymaga wykazania naruszenia prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący tego nie czyni. Przede wszystkim w żadnej mierze nie podważa ustaleń stanu faktycznego na których oparto zaskarżony wyrok. Nie zarzuca wszak naruszenia przepisów prawa procesowego (nawet w podstawie kasacyjnej brak jest zarzutu procesowego – art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego wyroku i Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy jako kolejna instancja, lecz tylko skargę kasacyjną w granicach jej zarzutów (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Zatem w ocenie zgłoszonej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wiążą ustalenia stanu faktycznego na których oparto zaskarżony wyrok. W przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu i

późniejszym rozpoznaniem skargi kasacyjnej z ograniczeniem wynikającym z tego związania (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) a także z art. 398³ § 3 k.p.c.

Skarga nie podważa ustalonego stanu zdrowia i sytuacji skarżącego. Na tej podstawie nie można stwierdzić naruszenia prawa materialnego. Zarzuty wniosku nie dają ku temu podstaw. Przede wszystkim Sąd powszechny nie zajmował się kwestią niepełnosprawności skarżącego po 16 roku życia, co też przekonująco wyjaśnił i uzasadnił.

Inne są przesłanki orzeczenie o niepełnosprawności dziecka, które nie ukończyło 16 roku życia (co wynika wyraźnie z ustawy i rozporządzeń wykonawczych). Zgodnie z § 3 ust. 6 rozporządzenia z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności - niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16 roku życia. Do tego wieku – zgodnie z art. 4a ust. 1 ustawy – nie określa się stopnia niepełnosprawności, lecz zalicza się takie osoby do kategorii osób niepełnosprawnych. Dlatego Sąd Okręgowy nie bez racji zauważył, że skarżący z ukończeniem (9 kwietnia 2014 r.) 16 roku życia winien złożyć nowy wniosek. Innymi słowy przedmiot sprawy mógł obejmować tylko przesłanki i warunki niepełnosprawności określone dla osoby, która nie ukończyła 16 roku życia. We wniosku skarżący nie podważa tej reguły, natomiast nawiązuje do zarzutu skargi, że skoro „do 30 sierpnia 2012 r. był uznawany za osobę niepełnosprawną bez konieczności stałej bądź długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji”, a nie nastąpiła poprawa jego stanu zdrowia, to skarżone orzeczenie Sądu powszechnego i poprzedzające je orzeczenie z 30 sierpnia 2012 r. Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. nie mogły przybrać dla niego skutków negatywnych. Rzecz jednak w tym, że orzeczenia te wyznaczały przedmiot sprawy sądowej (art. 477⁸ § 2 pkt 4 k.p.c.) i dlatego samodzielnej ocenie podlegał sporny okres w aspekcie ustaleń faktycznych i prawa materialnego. To ostatecznie w art. 4a ust. 1 ustaw nie redukuje przesłanki niepełnosprawności u osoby do 16 roku życia tylko do naruszenia sprawności psychicznej lub fizycznej, lecz wymaga także ustalenia określonej kauzalności tego stanu a ponadto określonego skutku. Przepis ten wszak stanowi, że osoby, które nie ukończyły

16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Inaczej zatem niż zdaje się wskazywać skarżący, (odwołując się do zarzutu podstawy kasacyjnej) warunkiem niepełnosprawności jest również to, aby naruszona sprawność fizyczna lub psychiczna powodowała konieczność zapewnienia całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. Na tym właśnie skupiały się ustalenia i oceny Sądu powszechnego. W sprawie opiniowali także biegli, zaś Sąd Okręgowy uzupełnił postępowanie dowodowe o opinie kolejnego (innego) biegłego i przedstawił w uzasadnieniu, które opinie uznał za miarodajne i wystarczające w sprawie. Skarżący nie podważa w skardze tych ustaleń i ocen. Nie jest dlatego wystarczający ogólny zarzut, że uprzednie stwierdzenie niepełnosprawności wobec obiektywnego braku poprawy stanu zdrowia dyskwalifikuje możliwość uchylecia orzeczenia o niepełnosprawności, zwłaszcza wobec istnienia przesłanek występujących w treści § 1 oraz 2 rozporządzenia z 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności osoby w wieku do 16 roku życia. Sąd Okręgowy miał te przepisy na uwadze, gdyż stanowiły punkt odniesienia dla opinii biegłych, a potem podstawę rozstrzygnięcia w sprawie. Nie pominięto także oceny stanu zdrowia skarżącego w odniesieniu do warunków niepełnosprawności z art. 4a ust. 1 ustawy i § 1 oraz 2 rozporządzenia wykonawczego, wskazujących między innymi na kryterium niezdolności do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak: samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem, powodującej konieczność zapewnienia stałej opieki lub pomocy, w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku oraz to, że do stanów chorobowych, które uzasadniają konieczność stałej opieki lub pomocy dziecku, należą wrodzone lub nabyte ciężkie choroby znacznie upośledzające sprawność

organizmu, wymagające systematycznego leczenia w domu i okresowo leczenia szpitalnego.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).